

آشنایی با بخش بانکهای اطلاعاتی کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف

بخش بانکهای اطلاعاتی از شهریور ماه ۱۳۷۱ در کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف راه اندازی شده و تاکنون خدمات اطلاع رسانی را با استفاده از منابع غیر چاپی (پایگاههای کامپیوتری) برعهده داشته است. انگیزه ایجاد این بخش، کمک به اعتدالی پژوهشهای علمی و صنعتی دانشگاه از طریق تهیه منابع اطلاعاتی، تسریع و تسهیل در کسب اطلاعات لازم برای محققان با استفاده از بانکهای اطلاعاتی موجود است.

استفاده از منابع در این بخش به دو صورت امکان پذیر است:

الف) دیسکهای لیزری (CD-ROM)

اطلاعات در این دیسکها به صورت فشرده، ذخیره شده است. قطر دیسکهای لیزری، ۱۲ سانتی متر و دارای ظرفیت تقریبی ۶۰۰ مگابایت (حدود ۳۰۰,۰۰۰ صفحه A4)، بوده و دستیابی به اطلاعات آنها در کوتاهترین زمان، امکان پذیر است.

دیسکهای لیزری موجود در کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف عبارتند از:

- Science Citation Index

تراکم نامتجانس در پشت کنکور ایجاد می شد. بحث این سمینار از این دیدگاه می تواند حرکت در سمت قطع وابستگی باشد. خودکفا بودن و اینکه، نیازهای کشور را از طریق نیروی متخصص داخلی تأمین کردن و این، بستر اصلی حرکت این سمینار است».

دکتر گلپایگانی افزود: «این وضعیت غیر قابل قبول در هر دو مقطع تاریخی قبل و بعد از انقلاب به چشم می خورد. از این رو، برای ترمیم این وضعیت، جریان آموزش عالی که یک جریان مستقل، هدف دار و با محتوای خاص خودش است، باید از ویژگیهای خاص برنامه ریزی و عملکردی برخوردار شود و در این میان، جریان آموزشهای علمی - کاربردی نیز که سیر حرکت اصلی خود را از خدمات آموزشی می گیرد، باید از پشتیبانی مراکز آموزش عالی برخوردار شود».

وزیر فرهنگ و آموزش عالی در ادامه سخنرانی خود با اشاره به این مسئله که باید تعادل مناسبی بین علمی بودن و کاربردی بودن وجود داشته باشد گفت: «بحثی که در این سمینار، راه کارش مشخص می شود عبارتند از:

- جایگاه علمی - کاربردی در آموزش عالی (دانشگاه از کنار کارهای علمی خود، مراکز کاربردی (مجموعه های علمی - کاربردی) را هدایت کنند). دانشگاه هوایی و دانشگاه جامع تکنولوژی، نمونه موفقی از یک مرکز فنی - حرفه ای است.

- روشهای آموزشی باید مشخص و حساب شده باشد (از بعد محتوا و توازن بین تئوری و عمل، کاربرد و فهم مسئله و اشتغال و بهره وری لازم از طریق آموزشهای فنی و حرفه ای)

- کارهای اجرایی آموزشهای فنی و حرفه ای

- رابطه بین آموزشهای علمی - کاربردی و توسعه منابع اقتصادی

- هدایت جوانان به سمت این رشته ها (علمی - کاربردی)

- رابطه بین کارهای یدی و فکری

- پرورش تفکر، ابتکار و خلاقیت

- خودآموزی

- راهنمای آموزشی برای مدرسین

- حفظ استانداردها و فرهنگ ملی

... و ...

وزیر فرهنگ و آموزش عالی در پایان گفت: «در تقویت این جریان، تمامی وزارتخانه ها و مراکز خدماتی دخیل هستند و از این رو، باید نوع و حدود و ثغور مسئولیتها مشخص شود تا از پراکنده کاری و تکرار جلوگیری شود. امید است این سمینار به نکات مورد اشاره پاسخ مناسب ارائه دهد و دستاورد آن به عنوان نتایج علمی مورد استفاده قرار گیرد».

در این سمینار، از کل ۳۱۵ مقاله داخلی و خارجی، ۴۲ مقاله خارجی و ۶۲ مقاله داخلی برای سخنرانی انتخاب شد.

یکشنبه‌ها (از ساعت ۳ بامداد تا ساعت ۲ بعد از ظهر همان روز) آماده سرویس‌دهی است. بانک اطلاعاتی Dialog، شامل ۳۰۰ پایگاه اطلاعاتی است که اطلاعات را از منابع مختلف شامل مراکز خصوصی، عمومی، سازمانهای دولتی در زمینه‌های علمی، فنی، هنری و... جمع‌آوری می‌کند. هر رکورد، ممکن است شامل اطلاعات کتاب‌شناختی (Bibliographic References) همراه با چکیده مطالب، راهنمای دستیابی به یک کمپانی، اتحادیه‌ها و مجامع علمی، نام محقق یا نویسنده یک مقاله بخصوص و جدول اطلاعات آماری و مالی است. بعضی از پایگاهها، به مرور زمان از دور خارج شده و بعضی دیگر، به این پایگاهها افزوده می‌شوند. برخی از پایگاههای معروف بانک Dialog عبارتند از:

پوشش موضوعی: هوانوردی، مهندسی هوا - فضا، فیزیک کاربردی، مهندسی شیمی، سرامیک، پلاستیک و پلیمر، تکنولوژی غذایی، مهندسی سازه، مهندسی برق و کامپیوتر، مدیریت صنعتی، مهندسی مکانیک، حمل و نقل و دیگر رشته‌های مهندسی.

منابع: همان‌طور که در بالا اشاره شد، ۴۵۰۰ مجله در این پایگاه نمایه می‌شود و علاوه بر آن، انتشارات انجمنها و سازمانهای مهندسی و نیز حدود ۲۰۰۰ کنفرانس را دربرمی‌گیرد.

پوشش زمانی: از ۱۹۷۰ تا کنون.

اندازه پایگاه: ۲ میلیون و ۶۹۰ هزار رکورد که هر ماه روزآمد می‌شود.

پایگاه اطلاعاتی فلزات و مواد پلیمری

(METADEX)

پایگاه METADEX، توسط موسسه بین‌المللی اطلاعات و انستیتوی فلزات، تولید می‌شود و مجموعه فراگیری از اطلاعات جهانی مربوط به فلزات را شامل می‌شود. این پایگاه، عمدتاً مجموعه‌های منتشرشده زیر را دربرمی‌گیرد.

(حال - ۱۹۶۸) Metals Abstracts، (حال - ۱۹۷۴) Alloy Index، Review of Metals (Jan - Jun ۱۹۶۷-۱۹۶۰)، Steels Alert (Jan - Jun ۱۹۸۴-۱۹۸۳)، Steels Supplement (۱۹۸۵).

بخش Metals Abstracts از این پایگاه ارجاعات مربوط به حدود ۱۲۰۰ مجله را دربرمی‌گیرد.

Alloys Index، چکیده مقاله‌های مربوط به فلزات را همراه با نامهای تجاری و آلیاژی آنها را شامل می‌شود. این چکیده‌ها عمدتاً از سال ۱۹۷۹ جمع‌آوری شده‌اند.

پوشش موضوعی: مواد، فرآیندها، خواص، محصولات، فرمها و فاکتورهای نفوذ (Influencing factors).

منابع: هر ماه بالغ بر ۳۰۰۰ سند جدید از منابع گوناگون بین‌المللی انتخاب و چکیده می‌شود. این اسناد از مجلات، مقالات کنفرانسها، گزارشهای فنی و کتابها استخراج می‌شوند.

پوشش زمانی: از سال ۱۹۶۶ تا کنون.

اندازه فایل: ۸۳۷ هزار رکورد که ماهانه روزآمد می‌شود.

Art Literature Information; Compendex Plus; Computer Readable Databases; Electric Power Database; Energy Science & Technology; Health Devices Alerts; LC Marc Books; Life Science Collection; Linguistics & Language Behavior Abstracts; Metadex; NTIS; Pascal; Religion Index; Sociological Abstracts; Trade & Industry ASAP...
تغییرات احتمالی این بانک که ممکن است روی کاوش استفاده کننده (User) مؤثر باشد، در نشریاتی که به صورت ماهانه از سوی Dialog منتشر می‌شود، اعلام می‌گردد. این نشریات عبارتند از:

White sheets: شامل توضیحات کلی در مورد سیستم Dialog و دستورات آن است.

Blue Sheets: تغییرات حاصل در موضوعات و مراکز هر پایگاه اطلاعاتی این بانک، در این نشریه منعکس می‌شود.

Yellow Sheets: جزئیات مربوط به قیمتها و شماره‌های ارتباط (Dial Orders) را دربر می‌گیرد.

خدمات Dialog، روی کامپیوترهایی که در مرکز شرکت خدمات اطلاعاتی Dialog در پالواتو کالیفرنیا قرار دارد، عمل می‌کند.

در حال حاضر، کتابخانه مرکزی دانشگاه صنعتی شریف از طریق سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران، توسط یک مودم و خط تلفن مستقیم با پایگاههای دیالوگ ارتباط دارد.

معرفی برخی از پایگاههای Dialog - Online

پایگاه اطلاعاتی مربوط به علوم پایه و مهندسی

(Compendex Plus)

پایگاه Compendex Plus، نسخه کامپیوتری EI

پایگاه علوم و تکنولوژی

(PASCAL)

این بانک، از طرف انجمن تحقیقات ملی فرانسه (CNRS) تولید می‌شود و برای دستیابی به اطلاعات علمی و فنی بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این بانک، در هر سال حدود ۴۵۰ هزار مورد اطلاعاتی را جمع‌آوری می‌کند. اطلاعات قابل خواندن توسط کامپیوتر از سال ۱۹۷۳ موجود است.

اسناد موجود در این بانک، حدود ۱۰۰ زبان را شامل می‌شود که ۶۳ درصد انگلیسی، ۱۲ درصد فرانسه، ۱۰ درصد روسی، ۸ درصد آلمانی و ۷ درصد دیگر زبانها را در بر می‌گیرد.

پوشش موضوعی: پاسکال، یک مجموعه همه منظوره است. موضوعهای عمده آن شامل فیزیک، شیمی، علوم زیستی (زیست‌شناسی، داروشناسی و روان‌شناسی)، علوم کاربردی، تکنولوژی، زمین‌شناسی و اطلاع‌رسانی است.

موضوعهایی را که این پایگاه شامل نمی‌شود عبارتند از: فیزیک هسته‌ای، کاربردهای نظامی، تکنولوژی هوا-فضا و ریاضی محض.

منابع: مقالات حدود ۸۵۰۰ مجله به طور سالانه در پاسکال جمع‌آوری می‌شود که ۹۳ درصد اسناد را تشکیل می‌دهد. حدود ۵۰۰۰ تر در سال، مقالات کنفرانسی، گزارشهای فنی، کتابها و پتنتها نیز از دیگر موارد اسناد موجود در پاسکال است.

MATH (Mathematics, Control Engineering, Operation Research)....

ORBIT

این بانک اطلاعاتی، شامل نمایه فایلهای (پایگاههای اطلاعاتی) شبکه اطلاع‌رسانی اوربیت (ORBIT) است. هدف از ایجاد این بانک، بازبازی فهرست پایگاههای اطلاعاتی، تهیه کنندگان پایگاههای اطلاعاتی، آگاهی از روزآمدی آنها و جستجوی اطلاعات است. مرکز این بانک در امریکاست.

پایگاههای مشهور این بانک عبارتند از:

ANAB (Analytical Abstracts),
BIOT (Biotechnology Abstracts),
CASI (Chemical Abstracts),
CORR (Corrosion),
DART (Directory of American Research and Technology),
ELIN (Energyline),
LISA (library and Information Science Abstracts),
MDEX (Metadex)...

QUESTEL

این بانک نیز یکی از پایگاههای اطلاعاتی جهان است که مرکز آن در فرانسه می‌باشد.

چند پایگاه معروف این بانک عبارتند از:

MEDLINE (Clinical Medicine, Biology),
JANSSEN (Chemicals for Research and Industry),
BIOETHICS (Ethics),
CAS (Chemistry and related fields),
DAUGAZ (Natural gas and other gaseous fuels, Science and Technology)...

STN

در این بانک اطلاعاتی، کلیدها و دستورات عملهای استفاده از فایلهای و خدمات شبکه اطلاع‌رسانی علمی و فنی بین‌المللی^۱ ذخیره شده است. این اطلاعات شامل اخبار مربوط به شبکه STN، کمک به راه‌اندازی ارتباط مستقیم (Online)، نحوه دسترسی و استفاده از شبکه، سفارش کپی یا اصل مدرک است. مرکز این بانک اطلاعاتی در آلمان است.

این بانک، شامل بیش از ۱۴۰ پایگاه است که تعدادی از آنها عبارتند از:

Compendex (Engineering and Technology),
NTIS (Reports Sponsored by the U.S. Government),
CA (Chemistry), Energy,
KKF (Chemical Technology),
INSPEC (Electrical Engineering, Information Technology, Physics),
INIS (Nuclear Research and Technology),

1. Scientific and Technical Information Network (STN)